

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
5 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 50 GROSZY.
KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU”
WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 21,
TELEFON 258-59.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA—WSPÓLNA 23,
TEL. 503-50 i 126-63.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—160 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE. ILLU-
STROWANE I W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc.
TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADEŚLANE BEZ PODANIA
WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

ROK VI.

WARSZAWA, 27-go LIPCA 1924 R.

Nr. 19.

TREŚĆ Nr. 19. 1) O uprawę wikliny.—St. W. Tylicki. 2) Jak w bajce.—Lenczewski. 3) Projekt rządowy ustawy o powiatowych związkach komunalnych (c. d.). 4) Dr. M. Jaroszyński.—Uzasadnienie projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych. 5) Projekt ustawy o powiat. związkach komunalnych.—D-ra M. Jaroszyńskiego. 6) Ś. p. Dr. Fr. Stefczyk. 7) Życie samorządowe. 8) Kronika. 9) Szkoła dla urzędników administracji gminnej. 10) Tydzień strażacki. 11) Poradnik samorządowy. 12) Ogłoszenia.

O uprawę wikliny.

Jeżeli cofniemy się o kilka miesięcy, zarządzenia władz, nawet pogotowie niejako strategiczne w związku z ówczesną powodzią, usprawiedliwiają mój apel do czynu.

Powódź minęła, szkody obliczone na dziesiątki milionów, częściowo poszły już w niepamięć, fakt jednak grozy następnych powodzi, fakt konieczności zajęcia się sprawą regulacji rzek w Polsce, powstał jako zagadnienie pierwszorzędного znaczenia dla kraju.

Rzecz jednak znamienita, że człowiek przywyka łatwo do znoszenia nawet klęsk, do cierpień, których źródłem ściśle mówiąc, jest niedołęstwo, brak zapobiegliwości, usposobienie do poddawania się naturalnym rzekomo wpływom biegu rzeczy, którym przeciwstawianie się należy w społeczeństwie naszym do usposobień niedostatecznie rozwiniętych.

Kraj nasz, w przeciwstawieniu do sąsiednich zachodnich, stanowi istotnie obraz, który społeczeństwu naszemu zaszczytu nie przynosi. Cudzoziemiec, który podróżuje po naszym kraju, nie osiąga nazbyt pochlebnego o nas pojęcia. Nasze drogi, nasze urządzenia wsi, zaniedbane brudne miasta, słowem to wszystko, co najłatwiej przypada pod obserwację zewnętrzną, dla amerykańczyka czy francuza stanowi obraz, nie bardzo pochlebnie o naszej zaradności gospodarczej świadczący.

Jeżeli zatrzymam się tylko na jednym zagadnieniu, na stanie rzek naszych, stan w jakim dziś one się znajdują, na przeważnej części kraju naszego, przedstawia się istotnie rozpaczliwie. A jest to wszak sprawa ze stanowiska ogólnego

interesu kraju, bynajmniej nie obojętna. Rzeki zajmują w gospodarce każdego kraju znaczenie pierwszorzędne. Korzyści przy ich uregulowaniu aż nazbyt są znane; straty, a nawet klęski, spowodowane brakiem uregulowania rzek, społeczeństwo nasze aż nazbyt silnie odczuwa. A jednak, z jaką determinacją znosimy szkody, jak obojętni jesteśmy na korzyści, jakie z rzek naszych osiągnąć możemy.

W chwilach klęski powodzi podnosi się krzyk, rozpacz, za stratami nieraz całych osiedli, nierzadko ludzi, dobytku, plonów i znów nastaje cisza, determinacja, oczekiwanie w cichości ducha, co nam przyniesie rok następny. Mieszkańcy nadbrzeżni nawykli do nieszczęść przystawali się do warunków z determinacją człowieka jaskiniowego, który w zjawisku przyrody, dającym się opanować, widzi zrządzenie sił nadprzyrodzonych. Ci zaś, do których należy piecza i starania o organizacji zarządzeń publicznych, nie wnikają w możliwości realizacji ogromu zagadnień, której program może ująć prace przygotowane, choćby zakres ich można było ograniczyć do zapoczątkowań na mniejszą skalę.

Do sprawy regulacji rzek w Polsce w bliższej lub dalszej przyszłości przyjść przecież trzeba. Jest to zagadnienie, które wysunięte być winno nawet bezzwłocznie. Bezspornie jest to praca bardzo poważna, długa i kosztowna, jednakże inicjatywa obliczona na mniejszą skalę przez odpowiednie czynniki publiczne, jest możliwa, a nawet wskazana. Ze zwrócę tu uwagę na jeden bardzo drobny szczegół, mianowicie na przysposobienie faszyn.

Z regulacją rzek ściśle jest związana sprawa plantacji wiklin, których trzyletnie lub nieco starsze latorośle dają materiał niezbędny przy regulacji rzek i konserwacji robót regulacyjnych, faszynę.

Rzecz jednak charakterystyczna: mamy ogromne obszary terenów pustych, odsypisk nad rzekami, które są znakomitemi gruntami do sadzenia wiklin i przysposobienia tak niezbędnej do regulacji rzek faszyny. Czyż nie jest to tylko niezaradnością naszą, czy sadzenie wiklin nad rzekami jest sprawą przechodzącą istotnie naszą możność, że w zakresie uprawiania wiklin ujawniamy, niedbalstwo godne napomnienia.

Ta kwestja, związana z regulacją rzek u nas, wypukła się ujemnie tem więcej, że mimo iż u nas o poważniejszej akcji regulacyjnej rzek mowy niema, obecnie nawet dla tych robót konserwacyjnych, jakie są wykonywane, brak nam faszyn.

Zwróciło moją uwagę ogłoszenie w jednym z pism codziennych (Kurjer Warszawski 24/VI b. r.), gdzie Rada Portu w Gdańsku, wzywa do składania ofert na dostawę około 1000 wagonów faszyny, niezbędnej do robót reperacyjnych na terenie Wolnego Miasta. Wiadomo mi również, że i inne zarządy regulacji tylko samej Wisły, do przeprowadzenia robót konserwacyjnych i naprawy uszkodzeń spowodowanych powodzią tegoroczną, mają trudności w uzyskaniu faszyny. W braku też faszyn wiklinowych nasze zarządy regulacji Wisły posiłkują się gorszą faszyną lössową. Zdaniem jednego ze specjalistów,—inż. A. Pauly—nasze zapasy faszyn nie wystarczają nawet do normalnego konserwowania obecnie istniejących robót regulacyjnych. Istotnie, jeżeli weźmiemy możliwość przez kilka lat takich jak w r. b. powodzi i szkód przez nie wyrządzonych, to sytuacja stałaby się wprost groźną z powodu braku faszyn.

Dziś, kiedy już mamy zakreślone i ustalone granice państwa dalsze prace nad ugruntowaniem naszej niezależności winny dotyczyć gospodarczego i kulturalnego podniesienia kraju. W tym wypadku nie chodzi wszak o zadanie przechodzące naszą możność lub siły.

Osoby prywatne, samorządy lokalne i powiatowe, mają tu pracę ogromną, nietrudną, a doniosłą: sadzenie wiklin na faszynie, ściśle mówiąc, jest zagadnieniem regulacyjnym lub z regulacją rzek bezpośrednio związanem; jest meljoracją rolniczą, bo zużytkowuje cenne nieużytki nadbrzeżne i obraca na rentowne, bardzo nawet dochodowe obszary plantacji wiklin.

(D. c. n.).

St. W. Tylicki.

Od Red. Jakkolwiek zagadnienie regulacji większych rzek przekracza kompetencję i zainteresowania samorządu powiatowego, jednakże sprawa przygotowania jej w drodze uprawy wiklin, zwłaszcza iż w wielu innych pracach samorządowych jest niezbędna, powinna zainteresować koła samorządowe.

JAK W BAJCE.

DOWCIPNE PODATKI.

Sejmik białostocki, niepomny przysłowia o obicance-cacance, wziął na serjo ustawę o budowie

szkół powszechnych, w myśl której, jak wiadomo, połowę kosztu budowy ponosi rząd, o ile samorząd da ze swej strony drugą połowę. Przystąpił tedy do budowy 14 szkół powszechnych w powiecie i wiosną zeszłego roku zakupił materiały budowlane, w roku zaś bieżącym zgłosił się o należny ustawowo zasiłek rządu. Zamiast jednak połowy kosztów budowy nie uzyskał oczywiście literalnie nic a nic, chociaż zdawało się, że mógłby na ten cel dostać przynajmniej drzewo z lasów rządowych tegoż powiatu. Służą jednakże lasy rządowe, jak się okazuje, bynajmniej nie publicznym celom budowlanym, do czego na pozór własność rządowa względem nich powinnaby być utrzymywana przede wszystkim, a jak złośliwi powiadają u nas, uważa się raczej lasy rządowe w praktyce za obiekt do szczodrego rozdawania rozmaitych koncesyjek dla pp. posłów i innych wpływowych osób, incognito zresztą o nie ubiegających się, którzy następnie wywożą budulec do Prus. Tak czy inaczej, sejmik białostocki żadnej pomocy na budowę szkół od skarbu nie uzyskał i wobec tego zredukować musiał zamierzenie pierwotne do budowy 5 zaledwie szkół, zwłaszcza, że zawdzięczając arcymądrej ustawie o finansach komunalnych, obmyślanej i uchwalonej przez tychże pp. posłów, pieniędzy nie posiadał.

W tym zaś właśnie momencie wystąpiła dopiero pieczołowitość względem budowy szkół pp. posłów i ministerstwa skarbu w całej okazałości. Podczas bowiem przetargu, zarządzanego przez sejmik na budowę szkół, wyszło na jaw, że przedsiębiorcy muszą płacić na rzecz skarbu tytułem podatku 20% od sumy, za którą się budowy podjęli. Rzecz prosta, że owe 20% zostały przez nich z góry wliczone do ofert. Innemi słowy, sejmik budując szkoły, które w obecnej konstrukcji zarządu szkolnego powinno budować państwo, płaci na rzecz państwa wcale znaczny podatek za to, że je w tym względzie wyręcza. Niezależnie od tego jest to przecież niewątpliwie podatek od nauczania. Zapewne podatku podobnego poza Polską niema i chyba w tem jednym kraj nasz staraniami pp. posłów inne kraje wyprzedził. Kiedyś śpiewali studenci wileńscy:

„Nie trzeba się uczyć“, mówi pan kurator,

„Niech się durnie z durni płodzą, wiwat Imperator!

„Wiwat Zybkin, Nowosilcew i kochanka tych wisielców“.

Obecnie należałoby deklamować:

„Nie trzeba szkół budować“, mowa sejmiku posłów:

„Niechaj u nas będzie jaknajwięcej osłów.

„Wiwat Grabski, Miklaszewski, niechaj szkoły będą kiepskie.

„Skorzystają z tego karczmy i sejmowe bufety,

„A także pruskie kajzery i żydowskie sowiety“.

Pragnąc atoli wyjednać u „sfer“ naszych cofnięcie tego podatku, udaliśmy się, niżej podpisany oraz p. starosta do Warszawy, marząc, iż jeśli się nam to powiedzie, wybudujemy zamiast pięciu

szkół—sześć, chociaż ja osobiście, znając wielkość urzędów stołecznych, z góry przygotowany byłem na otrzymanie tak zwanej wulgarnie figi. Co też oczywiście miało miejsce. Z ust Jowiszowych padły słowa, dobrze nam znane z carskich czasów: „żadnych marzeń!” Dla jakichciś szkół waszych nie będzie wyjątku. Płacić i basta! Sanacja skarbu!

Obecnie zamierza sejmik budować szkoły, szpital, most i t. p. budowle użyteczności publicznej. Skoro ma od tego płacić podatek, jakież więc wnioski w tej materii podsuwa skarb sejmikowi, jak nie ten, żeby nie budować, aby nie płacić. Zamiast mostu np. czy nie korzystniej wybudować prom, ażeby i sejmik miał zysk od przewozu i państwo podatek od tego przedsiębiorstwa.

Do podobnych również bezsensownych podatków należy również podatek od darowizn na cele kulturalne oraz stempel od przekazania placów pod szkoły, szpitale i t. d. Gdy dwór, wieś lub poszczególny gospodarz ofiaruje plac pod budowę szkoły, musi opłacić stempel i podatek od darowizn, zdarza się, że zraza to ofiarodawcę, gdyż słusznie mniemając, że darowiznę czyni na rzecz państwa, nie chce za to ponosić na rzecz tegoż państwa kosztów dodatkowych i płacić podatków zupełnie bezmyślnych.

Byłoby to wszystko zabawne, bo aż nazbyt niemądre, gdyby nie było dla obywateli o rozwój kraju troskliwych zanadto bolesne i smutne.

J. Lenczewski—Samotyja.

Umieszczamy ten głos z prowincji, jakkolwiek wydaje się redakcji, że niektóre żale autora oparte są na nieporozumieniach, wynikłych z niewłaściwej interpretacji ustaw.

Redakcja.

Projekt rządowy ustawy o powiatowych związkach komunalnych.

(D. c.).

TYTUŁ II.

Sejmik powiatowy.

Art. 21.

Posiedzenie sejmiku powiatowego zwołuje przewodniczący, a w razie przeszkody jego zastępca, w miarę potrzeby, conajmniej jednak raz na trzy miesiące.

Sejmik powiatowy musi być nadto zwołany na żądanie władzy nadzorczej lub na pisemny umotywowany wniosek jednej czwartej ustawowej liczby członków sejmiku powiatowego. Wniosek ten złożyć należy na ręce przewodniczącego sejmiku powiatowego.

Zwołanie sejmiku powiatowego — poza przypadkami nagłymi — nastąpić powinno conajmniej na 14 dni przed terminem posiedzenia, zapomocą pisemnego zaproszenia, z podaniem porządku obrad.

Art. 22.

Członkowie sejmiku powiatowego są obowiązani

regularnie uczęszczać na posiedzenia sejmiku powiatowego.

Członek sejmiku powiatowego, który bez usprawiedliwienia opuści pięć, choćby niekolejnych, posiedzeń sejmiku, traci mandat z mocy uchwały sejmiku powiatowego; od tej uchwały niema odwołania.

Art. 23.

Posiedzenia sejmiku powiatowego są publiczne; na wniosek przewodniczącego lub conajmniej $\frac{1}{4}$ obecnych członków sejmik powiatowy może uchwalić tajność obrad.

Posiedzenia sejmiku powiatowego, na których przedmiotem obrad jest preliminarz budżetowy lub sprawozdania z wykonania budżetu, muszą być w każdym razie publiczne.

Art. 24.

Przewodniczący, a w razie przeszkody jego zastępca, otwiera i zamyka posiedzenia, kieruje obradami i przestrzega porządku i spokoju na posiedzeniu. Ma on prawo i obowiązek zarządzić usunięcie z lokalu posiedzenia poszczególnych lub wszystkich osób z publiczności, jeśli mimo upomnienia zakłócają spokój posiedzenia.

Art. 25.

Sejmik powiatowy zdolny jest do powzięcia uchwał oraz do dokonywania wyboru, jeżeli na posiedzeniu obecna jest więcej, niż połowa ustawowej liczby członków sejmiku (art. 10), nie licząc przewodniczącego.

Wyjątek od powyższej zasady zachodzi:

a) gdy sejmik powiatowy już raz z braku kompletu nie mógł w pewnej sprawie powziąć uchwały i do obrad nad tą samą sprawą zostanie zwołany po raz drugi—lub

b) gdy chodzi o powzięcie uchwał w sprawie pozbycia nieruchomości lub zaciągnięcia pożyczki, której umarzenie ma potrwać dłużej, niż lat 5.

W przypadku pod a), sejmik powiatowy może powziąć uchwałę bez względu na liczbę obecnych, o ile na ten skutek prawny przy powtórnym zwołaniu sejmiku powiatowego wyraźnie wskazano; w przypadkach zaś pod b) do powzięcia uchwały wymagana jest w każdym razie obecność conajmniej $\frac{2}{3}$ części ustawowej liczby członków sejmiku powiatowego.

Art. 26.

Uchwały sejmiku powiatowego zapadają zwykłą większością głosów.

Wstrzymujących się od głosowania uważa się za obecnych, lecz nie uwzględnia przy ustalaniu wyniku głosowania. Przewodniczący nie głosuje.

W razie równości głosów wniosek upada; w razie równości głosów przy wyborach rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 27.

Głosowanie jest jawne. Na żądanie $\frac{1}{3}$ obecnych musi być zarządzone głosowanie tajne. Na żądanie więcej, niż połowy obecnych, odbywa się głosowanie imienne.

Przy wyborach głosowanie jest tajne; w przypadkach przewidzianej jednomyślności dozwolone jest, na wniosek przewodniczącego, dokonanie wyboru przez podniesienie ręki.

Art. 28.

Członek sejmiku powiatowego nie może brać udziału w rozprawach i głosowaniu nad sprawami, które dotyczą interesu jego własnego, jego małżonka, krewnych lub powinowatych do trzeciego stopnia włącznie.

O tem, czy okoliczności takie zachodzą, rozstrzyga ostatecznie sejmik powiatowy, poza porządkiem dziennym.

Jeżeli sejmik powiatowy z powyższego powodu stanie się niezdolnym do powzięcia uchwał, natenczas uchwałę sejmiku powiatowego zastąpi postanowienie rady nadzorczej.

Art. 29.

Sejmik powiatowy może w razie potrzeby wybrać ze swego grona specjalne komisje do przygotowania swych uchwał.

Przewodniczącym tych komisji jest przewodniczący sejmiku lub jego zastępca z wyjątkiem przypadków, gdy wymienieni zrzekną się przewodnictwa lub gdy chodzi o komisje, przewidziane w art. 67 niniejszej ustawy. W obu tych przypadkach komisja wybiera przewodniczącego ze swego grona.

Art. 30.

Z każdego posiedzenia sejmiku powiatowego spisuje się protokół. Do protokołu wpisuje się nazwiska obecnych na posiedzeniu: przewodniczącego, sekretarza, członków sejmiku i wydziału powiatowego, porządek dzienny, zgłoszone wnioski i powzięte uchwały w dosłownem brzmieniu, z podaniem liczby głosów „za” i „przeciw” oraz liczbę wstrzymujących się od głosowania, a przy wyborach—liczbę głosów, oddanych na poszczególnych kandydatów, wreszcie nazwiska członków sejmiku powiatowego, którzy nie usprawiedliwili swego nieprzybycia na posiedzenie.

Protokół, który sporządza się najpóźniej w ciągu 8-u dni po posiedzeniu powinien być podpisany przez przewodniczącego, sekretarza oraz 2 członków sejmiku powiatowego, którzy byli obecni na posiedzeniu.

Członkowie sejmiku powiatowego mają prawo przeglądać protokół.

Art. 31.

Uchwały sejmiku powiatowego, powzięte na posiedzeniu jawnem, należy podać do publicznej wiadomości w sposób w powiecie przyjęty.

Art. 32.

Sejmik powiatowy ma prawo uchwalić regulamin, określający bliżej, w granicach ustaw, sposób załatwiania czynności zarówno przez sejmik powiatowy, jak i przez wyłonione przezeń komisje.

W regulaminie można w szczególności przewidzieć:

a) nakładanie przez sejmik powiatowy lub przewodniczącego kar pieniężnych na członków sejmiku powiatowego za spóźnianie się na posiedzenia i za nieusprawiedliwione opuszczanie posiedzeń przed ich zamknięciem, oraz

b) wykluczenie mocą uchwały sejmiku powiatowego na 1—3 posiedzeń członka, który, mimo kilkakrotnego przywołania go do porządku przez przewodniczącego—zakłóca obrady lub zachowuje się w sposób, nie odpowiadający godności sejmiku powiatowego.

Przeciw nałożeniu kary pieniężnej względnie wykluczeniu żaden środek prawny nie służy.

T Y T U Ł III.

Wydział powiatowy.

Wydział powiatowy składa się ze starosty powiatowego lub jego zastępcy, jako przewodniczącego, oraz z 6-iu innych, drogą wyboru powołanych, członków.

Art. 34.

Członków wydziału powiatowego, powoływanych drogą wyboru, wybiera sejmik powiatowy na lat cztery. Tym samym aktem wyborczym należy dokonać wyboru zastępców, mających wstąpić do sejmiku w razie ubytku wybranych członków wydziału powiatowego.

Członków wydziału powiatowego, powoływanych drogą wyboru i ich zastępców wybiera się tak, jak członków sejmiku powiatowego, w gminach, stanowiących osobny okręg wyborczy.

Wyboru należy dokonać zaraz po objęciu czynności przez nowowybrany sejmik powiatowy.

Wybrani, o ile co do nich nie zajdzie w międzyczasie żaden z przypadków, wskazanych w art. 36, sprawują swój urząd aż do czasu objęcia go przez zastępców z upływem własnego okresu urzędowania.

Art. 35.

Prawo wybieralności do wydziału powiatowego ma każdy, kto posiada prawo wybieralności do sejmiku powiatowego (art. 12).

Członek sejmiku powiatowego, wybrany na członka wydziału powiatowego, w razie przyjęcia wyboru traci mandat członka sejmiku powiatowego.

Funkcjonariusze policji państwowej, członkowie rad i zarządów rad wiejskich i miejskich w powiecie oraz osoby, wymienione pod a)—c) w art. 13, mogą objąć urząd członka wydziału powiatowego z wyboru, gdy zrezygnują z zajmowanego dotychczas stanowiska.

Art. 36.

Postanowienia art. 16 i 18 stosują się odpowiednio do członków wydziału powiatowego. To samo dotyczy art. 17 z tą jednak uwagą, że przyrzeczenie, o którym mowa w p. 3) tego artykułu, należy zastąpić przysięgą przewidzianą w art. 37.

Postanowienia art. 25 ustawy o wyborach do sejmików powiatowych mają odpowiednie zastosowanie również w przypadkach opróżnienia się urzędu członka wydziału powiatowego.

Wybrany, względnie powołany, w miejsce ubywającego członka wydziału powiatowego urzęduje, o ile co do jego osoby nie zajdzie w międzyczasie żaden z przypadków, przewidzianych w powyższych przepisach, — tylko do końca bieżącego okresu wyborczego (art. 36).

Art. 37.

Członkowie wydziału powiatowego składają przed objęciem urzędu przysięgę służbową, którą od nich odbiera starosta powiatowy lub jego zastępca na publicznem posiedzeniu sejmiku powiatowego.

Rotę przysięgi ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 38.

Wydział powiatowy załatwia sprawy, należące do jego zakresu działania, w obradach kolejalnych.

Posiedzenia wydziału powiatowego nie są publiczne.

Do powzięcia uchwały potrzebna jest, oprócz przewodniczącego, obecność przynajmniej połowy ustawowej liczby (art. 33) wybranych członków wydziału powiatowego.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów obecnych; w razie nierówności głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Sposób urzędowania wydziału powiatowego określi bliżej instrukcja, którą wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 39.

Starosta powiatowy, a w razie przeszkody jego zastępca, zwołuje, jako przewodniczący, wydział powiatowy w miarę potrzeby, kieruje i czuwa nad biegiem jego czynności oraz rozdziela je pomiędzy poszczególnych członków wydziału powiatowego.

Starosta powiatowy załatwia samodzielnie za wydział powiatowy wszystkie sprawy bieżące. Jakie sprawy należy uważać za bieżące, określa instrukcja (art. 38).

(d. c. n.)

Dr. M. JAROSZYŃSKI.

Uzasadnienie projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych.

(D. c.).

C. T Y T U Ł II.

Sejmik Powiatowy.

Art. 9—32 projektu rządowego wymagają przegrupowania i gruntownej przebudowy w związku z przyjęciem zasad odmiennych od tych, na jakich opiera się projekt rządowy.

Liczebność sejmiku. Ustawowe określenie liczby członków sejmiku winno być rozciąglejsze z uwagi

na to, że posiadamy powiaty, dochodzące do 400.000 ludności. Większa liczebność sejmiku pozwoli ponadto, w związku z odpowiedniem zastosowaniem proporcjonalnych wyborów, na uwzględnienie w składzie sejmiku wszystkich dostatecznie ważnych interesów gospodarczych, społecznych i kulturalnych. Przy małej liczbie członków—mniejszości, nieraz bardzo poważne, musiałyby być majoryzowane, co czyniłoby jednostronną administrację, wykonywaną przez pow. związek. Wreszcie liczyć się należy z prawdopodobieństwem bardzo rychłego wzrostu gęstości zaludnienia, w niektórych zwłaszcza okolicach.

Stosunek członków wydziału do sejmiku. Stanowisko projektu rządowego, przeprowadzające zasadę jaknajściślejszego rozgraniczenia składu organu wykonawczego, jakim jest wydział, nie da się usprawiedliwić. Decydującymi w tej mierze nie mogą być jakiegokolwiek abstrakcyjne przesłanki, lecz tylko doświadczenie, zwłaszcza doświadczenie nasze własne. Praktyka dowodzi, że członkowie wydziału powiatowego, dzięki stałemu zajmowaniu się sprawami powiatowymi, najprędzej wyrabiają się i są dzisiaj najczynniejszymi członkami sejmików. Stanowią oni przeważnie w składzie sejmików ten motor, który pracę sejmiku posuwa naprzód. Odebranie im prawa głosowania w sejmiku wyodrębni ich i z natury rzeczy osłabi ich wpływ na członków sejmiku. Ewentualnym kolizjom z racji sprawowania przez sejmik kontroli nad działalnością wydziału powiatowego, zapobiegnie zupełnie dostatecznie przepis, ograniczający prawo głosowania członków wydziału w sprawach, wynikających z kontroli sejmiku nad wydziałem. Pomimo braku takiego zastrzeżenia w dzisiejszym stanie prawnym, kolizji takich naogół nie ma. Nietylko więc członek sejmiku, wybrany na członka wydziału, nie powinien tracić mandatu członka sejmiku, ale przeciwnie—osoba wybrana do wydziału z poza grona członków sejmiku, winna nabywać mandat członka sejmiku. W ten sposób stworzy się podstawę do pewnej korektury wyborów do sejmiku, co w praktyce jest bardzo pożądane, albowiem niejednokrotnie wybitny samorządowiec może nie uzyskać mandatu w okręgu.

Wybory do sejmiku winny być bezpośrednie. Przemawiają zatem liczne argumenty:

1) W naszych stosunkach najważniejszą jednostką administracji musi być z natury rzeczy powiat. Gmina bowiem będzie za słaba co do doboru ludzi i środków materialnych, województwo znanadto oddalone od ludności. Stąd województwo będzie pewnego rodzaju nadbudową samorządu powiatowego, gmina zaś służyć będzie mniej skomplikowanym potrzebom natury lokalnej. Podstawą będzie powiat. Ludność winna mieć przeto możność bezpośrednio wpływu na skład organów tego podstawowego związku samorządowego.

2) Jedynie przy wyborach bezpośrednich mogą być wszechstronnie uwzględnione najważniejsze interesy gospodarcze, społeczne i kulturalne powiatu. Przeciwnie, przy wyborach pośrednich, grupy majoryzowane przy wyborach gminnych, nie miałyby

żadnych zgoda szans dostania się do sejmiku, jakkolwiek w życiu ogólnopowiatowym odgrywałyby nieraz bardzo poważną rolę.

3) Pośredniość wyborów obniżałaby—jak się to dzieje dzisiaj—poziom pracy powiatowej do poziomu ściśle lokalnych interesów gmin. Natomiast bezpośredniość wyborów umożliwi dostęp do sejmików działaczy ogólnopowiatowych, którzy niekoniecznie muszą mieć znaczenie i uznanie ściśle lokalne. Równocześnie wybory bezpośrednio umożliwią tworzenie się programów gospodarki powiatowej, na podstawie których kandydować będą poszczególni działacze powiatowi.

4) Bezpośredniość wyborów wpłynie wychowawczo na szerokie sfery wyborców, zniewalając je do interesowania się sprawami powiatu.

5) Pośredniość nie zapobiegnie momentom politycznym przy wyborach. Przeciwnie, w małych kolegiach wyborców ułatwi zdobywanie mandatów przez grupy jaknajmniej popularne wśród ludności.

6) Procedurę wyborczą wyborów bezpośrednich można jak najbardziej uprościć, łącząc akt wyborów powiatowych z wyborami gminnymi.

Przewodnictwo w sejmiku. Przewodniczącym winien być wybrany na czas kadencji członek sejmiku. Nie zagraża to wcale interesowi państwowemu; inne przepisy dają staroście i władzy nadzorczej dostateczne środki obrony tego interesu, gdyby kiedykolwiek miał być zagrożony.

Starosta nie powinien przeprowadzać w sejmiku programu pracy atutami formalnymi, jakie daje przewodnictwo, lecz siłą przekonania i istotnym wpływem, jaki winien sobie wyrobić.

Uwolnienie starosty od obowiązku przewodniczenia sejmikowi da mu więcej swobody na posiedzeniach i ułatwi obronę projektów wydziału.

Oddanie przewodnictwa w ręce członka sejmiku usamodzielnia sejmik i osłabi *formalny* wpływ czynnika biurokratycznego.

Inne przepisy zapewniają dostateczny kontakt między przewodniczącym sejmiku a wydziałem. Wydziałowi i staroście musi być jednak zapewniona daleko idąca ingerencja w sprawie układania porządku obrad sejmiku i zwoływania sejmiku. Ponadto, aby wykonanie administracji powiatowej niezależnić od woli przewodniczącego sejmiku, trzeba dać staroście fakultatywne prawo bezpośredniego zwoływania sejmiku i przewodniczenie w ściśle określonych wypadkach.

Komisje. Zmiana obecnego stanu prawnego i faktycznego przez ograniczenie składu komisji do członków sejmiku jest niepożądana. Udział osób postronnych w komisjach jest bowiem bardzo dodatnim środkiem wychowawczym, z drugiej zaś strony zapewnia sejmikowi pomoc fachową współobywateli.

O przewodnictwie w komisjach winien decydować sam sejmik, a nie ustawa, skoro od woli sejmiku zależy powołanie komisji i ustalenie jej zakresu działania.

Posiedzenia sejmiku. Praktyka wysunęła konieczność bliższego uregulowania ustawowego kwestii

tajności obrad i rygorów za naruszenie tajemnicy.

Podobnie postulatem praktyki jest ustawowe uregulowanie sprawy, kto może brać udział w obradach sejmiku. Wyliczenie musi być taksatywne. Zabierać głos mogą urzędnicy powiatowi (bez względu na to, czy państwowi czy komunalni) atoli tylko w sprawach ich resortu i zawsze za zezwoleniem przewodniczącego wydziału, chociażby mu nawet służbowo nie podlegali (komisarz ziemski, inspektor szkolny i t. d.). Wobec sejmiku bowiem, reprezentować rząd może tylko przewodniczący wydziału; prawo swoje może on jedynie przelać na kogo innego. Podobnie całość funkcji wykonawczego sensu *stricto* reprezentować winien wobec sejmiku jedynie przewodniczący wydziału. Poza to należy przyznać prawo zabierania głosu na posiedzeniach sejmiku (również wyłącznie w sprawach właściwego resortu) delegatom komitetów specjalnych i komisji. Ażeby z organu administracji publicznej, jakim jest sejmik, nie czynić prywatnego czy społecznego zebrania, należy wszystkim innym osobom odmówić prawa udziału w obradach sejmiku.

Czas trwania kadencji proponuję zasadniczo na lat 6. Ponieważ jednak przy pierwszych wyborach, dokonanych na nowych zasadach i do sejmiku, odmiennie zorganizowanego, łatwo zająć mogą pomyłki, przeto pierwszy okres wyborczy trwać powinien tylko lat 4.

D. TYTUŁ III. Wydział Powiatowy.

TYTUŁ IV. Specjalne komitety powiatowe.

Zastępcą przewodniczącego wydziału powiatowego nie powinien być z reguły urzędnik, lecz obywatel, wybrany przez sejmik, winien wchodzić stale w skład wydziału powiatowego, a tem samem w skład sejmiku. W ten sposób będzie on stale w kursie najważniejszych spraw powiatowych. Z uwagi na przepis zdania drugiego art. 67 Konstytucji: *zastępcą przewodniczącego wydziału powiatowego musi być równocześnie zastępcą starosty, jako takiego.* Takie urządzenie zaleca się nie tylko gwoli formalnej zgodności z Konstytucją, lecz i ze względów zasadniczych. W całej administracji powiatowej wzmocni się przez to czynnik obywatelski, osłabi biurokratyczny.

Zastępcą przewodniczącego wydziału powiatowego, będący równocześnie zastępcą starosty, musi posiadać szczególne kwalifikacje fachowe i moralne. Niepodobna określić ich szczegółowo w ustawie samej, tembardziej, że i w zawodowym urzędnictwie polskiem sprawa ta jest wciąż jeszcze płynna. Upoważnienie Rady Ministrów do regulowania tej sprawy w drodze rozporządzenia umożliwi rychłe dostosowanie się do zmiennych wciąż jeszcze stosunków oraz do różnych warunków, w jakich znajdują się poszczególne części Rzeczypospolitej.

Lecz nie tylko na określenie ogólnych wymagań co do osoby, wybranych na to stanowisko, rząd musi posiadać wydatny wpływ. Interes państwowy wymaga, ażeby odpowiedzialnemu za administrację wewnętrzną ministrowi, przyznać wpływ

także na obsadzenie stanowiska zastępcy przewodniczącego wydziału i zastępcy starosty przez konkretną osobę. Z drugiej strony ustawa musi zakreślić wyraźne granice tego wpływu i zapobiedz dowolności przez przyznanie kompetencji Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu do ostatecznego rozstrzygnięcia sporu pomiędzy ministrem a reprezentacją powiatową.

Wreszcie konieczność zapewnienia sprawności administracji wymaga, ażeby w razie konfliktu ustawa zabezpieczyła prawidłowy bieg spraw powiatowych. Stąd w wypadku sporu, co do osoby wybranego zastępcy—funkcje zastępcy należy oddać tymczasowo wyznaczonemu przez wojewodę urzędnikowi.

Na pewnych terytorjach Rzeczypospolitej instytucja wybranych zastępców przewodniczących wydziałów powiatowych i zastępców starosty, mogłaby natrafić na poważne i dla prawidłowej administracji groźne trudności w postaci braku odpowiednich ludzi, ewentualnie także z powodów politycznych. Ażeby z drugiej strony nie dopuścić do tego, by spór o osobę zastępcy pomiędzy reprezentacją powiatową a administracją centralną stał się zjawiskiem stałym, a tymczasowość regułą, należy wyraźnie powiedzieć, że na tych terytorjach odnośnie przepisy ustawy nie mają zastosowania (art. 110). Z chwilą unormowania się stosunków, nietrudno będzie przepisy ustawy ujednostajnić.

Zaznaczyć wreszcie należy, że instytucja wybranych zastępców przewodniczącego wydziału i zastępców starosty—innej nieco postaci—nie jest obca na terytorjum b. dzielnicy pruskiej. Dla całej Rzeczypospolitej projektuje jej wprowadzenie wniosek p. Erdmana i kolegów w sprawie ustroju administracji (druk sejmowy Nr. 763).

Inni członkowie wydziału. Członkostwa wydziału powiatowego nie można łączyć ze stanowiskiem wójta i z członkostwem kolegjalnych zarządów gminnych, a to z racji nadzoru, jaki wykonywa wydział nad samorządem gminnym. Natomiast rozszerzenie przepisów o incompactibilitas także na członków rad gminnych, aczkolwiek teoretycznie możliwe i usprawiedliwione, w praktyce dawałoby rezultaty niepożądane, ścieśniając zbyt daleko swobodę doboru ludzi do wydziału zwłaszcza, że w stosunkach naszych nader często trudnoby było znaleźć ludzi uzdatnionych do pracy w wydziale, poza członkami rad gminnych.

Wybór członków wydziału, poza zastępcą przewodniczącego, musi być oparty na zasadach proporcjonalności, ażeby umożliwić dostęp do wydziału mniejszościom gospodarczym, socjalnym i narodowościowym, czego bezwzględnie wymaga dobro administracji. Jako najprostrzy, a przytem polegający na głosowaniu na osoby kandydatów, nie zaś na listy, zaleca się system głosowania ograniczonego (art. 42).

Każdy członek wydziału winien mieć *swojego* zastępcę, zgóry oznaczonego. Inaczej w pewnych warunkach doszłoby do wyniku, zasadniczo sprzecznego z zasadą reprezentacji proporcjonalnej. Jeżeli

członek wydziału, wybrany przez większość, nie pełni swych obowiązków, natenczas miejsce jego winien zająć zastępca, przez tę samą większość wybrany i odwrotnie.

Przewodniczący sejmiku powinien być stale informowany o bieżących sprawach powiatu. Należy mu przeto umożliwić stały kontakt z wydziałem przez zapewnienie udziału w posiedzeniach tego ostatniego, oczywiście bez prawa głosowania.

Komisje wydziału powiatowego, których nie przewiduje projekt rządowy, istnieją już dzisiaj w praktyce, jako wyraz potrzeby życiowej. Należy stworzyć podstawę prawną ich istnienia. Na komisje tego rodzaju wydział może przelać odwoalnie część swoich funkcji wykonawczych. Dzieje się to już dzisiaj z komisjami drogowymi, opieki społecznej, pożarniczymi. W tych wypadkach, kiedy komisje występują w zastępstwie wydziału, jako organy wykonawcze, nader ważna zasada jedności egzekutywy wymaga, aby przewodniczącym komisji był przewodniczący wydziału. Natomiast w tych wypadkach, kiedy komisje działają jedynie jako instytucje informacyjne, przewodniczącego bądź wyznacza wydział, bądź też wybiera komisja ze swego grona.

Ta sama zasada jedności egzekutywy wymaga, ażeby przewodniczącym *specjalnych komitetów powiatowych* był przewodniczący wydziału.

(d. c. n.)

Projekt ustawy o powiatowych związkach komunalnych.

Dr-a. M. JAROSZYŃSKIEGO.

(D. c.).

T y t u ł II.

Sejmik Powiatowy.

Członek sejmiku, który mandat uzyskał przez wybór do wydziału powiatowego, traci mandat przez utratę mandatu członka wydziału powiatowego.

Poza temi wypadkami sejmik powiatowy może mocą swej uchwały pozbawić mandatu członka, który opuścił bez usprawiedliwienia pięć, chociażby niekolejnych, posiedzeń sejmiku. Od takiej uchwały niema odwołania.

Utrata mandatu członka sejmiku powoduje tem samem utratę mandatu członka wydziału powiatowego.

Art. 17. Na miejsce członka sejmiku, który utracił mandat (art. 16), jak również na miejsce członka, którego mandat uległ zawieszeniu (art. 15), w skład sejmiku powiatowego wchodzi wybrany zastępca. W pierwszym wypadku zastępca sprawuje mandat członka do końca kadencji sejmiku, w drugim tak długo, jak długo trwa przyczyna zawieszenia, w każdym jednak razie nie dłużej, jak do końca kadencji.

Jeżeli członek, którego mandat uległ zawieszeniu, lub który mandat utracił, nie posiada zastępcy

cy, w takim razie miejsce członka pozostaje nieobsadzone.

Jeżeli conajmniej połowa ustawowej liczby mandatów, nie licząc członków, którzy mandat uzyskali przez wybór do wydziału powiatowego, jest nieobsadzona, w takim razie władza nadzorcza zarządzi rozwiązanie sejmiku powiatowego i nowe wybory.

Art. 18. Członków sejmiku powiatowego i ich zastępców nie wiążą żadne instrukcje wyborców.

Przed objęciem czynności każdy członek składa do rąk przewodniczącego w obecności sejmiku uroczyste przyrzeczenie, że obowiązki, związane z piastowaniem mandatu, spełniać będzie gorliwie, sumiennie i zgodnie z ustawami i kierować się przytem będzie wyłącznie dobrem Rzeczypospolitej Polskiej i powiatu.

Rotę przyrzeczenia ustali Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia.

Art. 19. Członek sejmiku powiatowego sprawuje swe czynności bezpłatnie.

Statut powiatowy, uchwalony przez sejmik, może jednak przyznać członkom sejmiku djety za dni obecności na posiedzeniach sejmiku i komisji oraz zwrot kosztów podróży, podjętych w wykonywaniu czynności, wypływających z mandatu członka.

Art. 20. Przewodniczącym sejmiku powiatowego jest jeden z członków sejmiku wybrany prostą większością głosów na pierwszym posiedzeniu sejmiku na okres całej kadencji.

Równocześnie z przewodniczącym i na taki sam okres czasu sejmik wybiera zastępcę przewodniczącego sejmiku, który wchodzi w prawa i obowiązki przewodniczącego w razie przeszkód w pełnieniu funkcji przez tego ostatniego.

Przewodniczący sejmiku żadnego wynagrodzenia za swoje czynności nie pobiera.

Art. 21. Pierwsze posiedzenie nowowybranego sejmiku zwołuje, zagaja i przewodniczy na niem do chwili wyboru przewodniczącego sejmiku—przewodniczący wydziału powiatowego.

Jeżeli sejmik powiatowy przewodniczącego sejmiku ani jego zastępcy nie wybierze, lub jeżeli ani przewodniczący sejmiku ani jego zastępca obowiązków wykonywać nie chce lub nie może, natenczas w prawa i obowiązki przewodniczącego sejmiku wchodzi z mocy samego prawa przewodniczący wydziału powiatowego i sprawuje czynności przewodniczącego sejmiku tak długo, dopóki ten ostatni lub jego zastępca czynności nie obejmie.

Przepis powyższy ma zastosowanie także i wtedy, kiedy przewodniczący sejmiku nie zastosuje się do prawnego żądania zwołania sejmiku powiatowego (art. 23).

Art. 22. Poza przypadkiem, przewidzianym w artykule poprzednim, posiedzenie sejmiku powiatowego zwołuje przewodniczący sejmiku. On też otwiera i zamyka posiedzenia, kieruje obradami i przestrzega porządku i spokoju na posiedzeniu. Ma on prawo i obowiązek zarządzić usunięcie z lokalu posiedzenia poszczególnych lub wszystkich

osób z pośród publiczności, które pomimo upomnienia zakłócają spokój posiedzenia.

Art. 23. Przewodniczący jest obowiązany zwoływać posiedzenia sejmiku conajmniej raz na trzy miesiące.

Sejmik powiatowy musi być nadto zwołany na żądanie wydziału powiatowego, przewodniczącego wydziału powiatowego, władzy nadzorczej lub na pisemny, umotywowany i zawierający proponowany porządek obrad, wniosek jednej czwartej części ogólnej liczby członków sejmiku, złożony na ręce przewodniczącego sejmiku.

W wypadkach, przewidzianych w ustępie poprzednim, przewodniczący jest obowiązany zwołać posiedzenie sejmiku powiatowego w przeciągu dni czterech od chwili zawiadomienia go o żądaniu i wstawić na porządek dzienny obrad materje, wymienione w żądaniu.

O terminie i miejscu posiedzenia sejmiku powiatowego, wyjąwszy wypadki nagłe, winni być powiadomieni członkowie sejmiku pisemnie najmniej na 14 dni przed terminem posiedzenia. Do zawiadomienia dołączyć należy projektowany porządek obrad.

Art. 24. Porządek obrad ustala ostatecznie sejmik powiatowy na wstępie posiedzenia. Poza materjami, postawionymi na porządku dziennym przez przewodniczącego w myśl przepisów art. 23, członkowie sejmiku mają prawo wprowadzać pod obrady inne sprawy, należące do zakresu działania sejmiku powiatowego. Uczynić to mogą w formie wniosków nagłych na warunkach i w trybie, przewidzianym przez statut powiatowy.

Art. 25. Przewodniczący wydziału powiatowego ma prawo brać udział w posiedzeniach sejmiku bez prawa głosowania. Przysługuje mu prawo zabierania głosu we wszystkich sprawach poza koleją mówców.

Przewodniczący wydziału powiatowego może delegować na posiedzenie sejmiku powiatowego urzędników administracji powiatowej. Za zezwoleniem przewodniczącego wydziału powiatowego mogą oni zabierać głos w sprawach, należących do ich zakresu działania.

Prawo zabierania głosu bez prawa głosowania może statut powiatowy przyznać również delegatom specjalnych komitetów powiatowych i komisji, nie będącym członkami sejmiku, atoli tylko w sprawach, należących do zakresu działania tych komitetów i komisji.

Poza wymienionymi wyżej osobami, nikt z poza grona członków sejmiku powiatowego do głosu na posiedzeniach sejmiku dopuszczony być nie może.

Art. 26. Posiedzenia sejmiku powiatowego są publiczne; na wniosek przewodniczącego, lub conajmniej 1/4 obecnych członków, sejmik powiatowy może uchwalić tajność obrad.

Posiedzenia sejmiku powiatowego, na których przedmiotem obrad jest preliminarz budżetowy, lub sprawozdanie z wykonania budżetu, muszą być w każdym razie publiczne.

Ograniczenie jawności obrad sejmiku powia-

towego nie może dotyczyć przewodniczącego wydziału powiatowego. Inne osoby, uprawnione w myśl art. 25 do przemawiania na posiedzeniach sejmiku, biorą udział w posiedzeniach tajnych jedynie wtedy, gdy omawiane są sprawy, należące do ich zakresu działania albo do zakresu działania komitetów i komisji, do których należą.

Udzielanie wiadomości o przebiegu posiedzeń tajnych stanowi przestępstwo karne, ścigane według przepisów właściwych ustaw karnych narówni z naruszeniem tajemnicy urzędowej przez urzędników.

Art. 27. Sejmik powiatowy zdolny jest do powzięcia uchwał oraz do dokonywania wyboru, jeżeli na posiedzeniu obecna jest więcej, niż połowa ogólnej liczby członków sejmiku.

Wyjątek od powyższej zasady zachodzi:

a) gdy sejmik powiatowy już raz z braku kompletu nie mógł w pewnej sprawie powziąć uchwały i do obrad nad tą samą sprawą zostanie zwołany po raz drugi — lub,

b) gdy chodzi o powzięcie uchwał w sprawie pozbycia nieruchomości lub zaciągnięcia pożyczki, której umarzenie ma potrwać dłużej, niż lat 5.

W przypadku pod a) sejmik powiatowy może powziąć uchwałę bez względu na liczbę obecnych, o ile na ten skutek prawny przy powtórnym zwoływaniu sejmiku powiatowego wyraźnie wskazano; w przypadku zaś pod b) do powzięcia uchwały wymagana jest w każdym razie obecność conajmniej $\frac{2}{3}$ części ogólnej liczby członków sejmiku powiatowego.

Art. 28. Uchwały sejmiku powiatowego zapadają zwykłą większością głosów.

Wstrzymujących się od głosowania uważa się za obecnych, lecz nie uwzględnia przy ustalaniu wyniku głosowania.

W razie równości głosów wniosek upada; w razie równości głosów przy wyborach rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 29. Głosowanie jest jawne. Na żądanie $\frac{1}{3}$ obecnych musi być zarządzone głosowanie tajne. Na żądanie więcej, niż połowy obecnych, odbywa się głosowanie imienne.

Przy wyborach głosowanie jest tajne. Jawne głosowanie przy wyborach odbywa się jednak wtedy, gdy tylko tylu kandydatów zgłoszono, ile osób ma być wybranych.

Art. 30. Członek sejmiku powiatowego nie może brać udziału w rozprawach i głosowaniu nad sprawami, które dotyczą interesu prywatnego jego własnego, jego małżonka, krewnych lub powinowatych do trzeciego stopnia włącznie.

O tem, czy okoliczności takie zachodzą, rozstrzyga ostatecznie sejmik powiatowy, poza porządkiem dziennym.

Jeżeli sejmik powiatowy z powyższego powodu stanie się niezdolnym do powzięcia uchwał, natenczas uchwałę sejmiku powiatowego zastąpi postanowienie władzy nadzorczej.

Członkowie wydziału powiatowego nie mogą brać udziału w głosowaniu, w sprawach wynikłych z wykonania przez sejmik kontroli nad działalnością

wydziału powiatowego (art. 60, 61 i 62).

Art. 31. W celu przygotowania swych uchwał sejmik powiatowy może tworzyć w miarę potrzeby specjalne komisje, w których skład może sejmik powołać zarówno swych członków, jak i inne osoby.

O ile inaczej uchwała sejmiku nie stanowi — przewodniczących tych komisji — wybierają członkowie komisji ze swego grona.

Utworzenie komisji kontrolującej (art. 61) jest obowiązkowe. W skład tej komisji wchodzić mogą wyłącznie członkowie sejmiku, natomiast nie mogą do niej należeć członkowie wydziału powiatowego.

Art. 32. Z każdego posiedzenia sejmiku powiatowego spisuje się protokół.

Do protokołu wpisuje się nazwiska obecnych na posiedzeniu: przewodniczącego, sekretarza, członków sejmiku i wydziału powiatowego, porządek dzienny, zgłoszone wnioski i powzięte uchwały w dosłownem brzmieniu, z podaniem liczby głosów „za” i „przeciw” oraz liczbę wstrzymujących się od głosowania, a przy wyborach — liczby głosów, oddanych na poszczególnych kandydatów, wreszcie nazwiska członków sejmiku powiatowego, którzy nie usprawiedliwili swego nieprzybycia na posiedzenie.

Protokół, który sporządza się najpóźniej w ciągu 8-miu dni po posiedzeniu, powinien być podpisany przez przewodniczącego, sekretarza oraz 2 członków sejmiku powiatowego, którzy byli obecni na posiedzeniu.

Członkowie sejmiku powiatowego mają prawo przeglądać protokół.

Art. 33. Uchwały sejmiku powiatowego powzięte na posiedzeniu jawnem, należy podać do publicznej wiadomości w sposób przepisany przez statut powiatowy, a w braku takiego statutu w sposób w powiecie przyjęty.

Art. 34. Sejmik powiatowy ma prawo uchwalić statut powiatowy określający bliżej, w granicach ustaw, sposób załatwiania czynności zarówno przez sejmik powiatowy, jak i przez wyłonione przezeń komisje.

W statucie można w szczególności przewidzieć:

a) nakładanie przez sejmik powiatowy lub przewodniczącego kar pieniężnych na członków sejmiku powiatowego za spóźnianie się na posiedzenia i za nieusprawiedliwione opuszczanie posiedzeń przed ich zamknięciem, oraz

b) wykluczenie mocą uchwały sejmiku powiatowego na 1—3 posiedzeń członka, który — mimo kilkakrotnego przywołania go do porządku przez przewodniczącego — zakłóca obrady lub zachowuje się w sposób, nie odpowiadający godności sejmiku powiatowego.

Przeciw nałożeniu kary pieniężnej wzgl. wykluczeniu żaden środek prawny nie służy.

T y t u ł III.

Wydział Powiatowy.

Art. 35. Wydział Powiatowy składa się z przewodniczącego, którym jest z urzędu starosta

powiatowy, oraz z zastępcy przewodniczącego i 5 innych członków, wybranych przez sejmik powiatowy.

Wyboru zastępcy przewodniczącego wydziału powiatowego i 5 innych członków wydziału powiatowego oraz tyluż zastępców, winien sejmik powiatowy dokonać bezzwłocznie po wyborze przewodniczącego sejmiku powiatowego.

Art. 36. Na członka wydziału powiatowego i na zastępcę może być wybrany każdy członek powiatowego związku komunalnego, któremu służy prawo wybieralności do sejmiku powiatowego. Członkami wydziału powiatowego nie mogą być jednak wójci gmin oraz członkowie kolegialnych zarządów gminnych w powiecie.

Zastępca przewodniczącego wydziału powiatowego musi ponadto posiadać specjalne kwalifikacje do sprawowania urzędu, które określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 37. Wybory przeprowadza komisja wyborcza, złożona z przewodniczącego sejmiku, który jest równocześnie przewodniczącym komisji oraz dwóch członków, powołanych przez przewodniczącego z pośród obecnych na posiedzeniu członków sejmiku.

Art. 38. Najprzód dokonywa się oddzielnym aktem wyborczym wyboru zastępcy przewodniczącego wydziału powiatowego. Głosować można tylko na zgłoszone uprzednio na posiedzeniu kandydatury. Do stawiania kandydatur uprawniony jest każdy obecny na posiedzeniu członek sejmiku.

Głosowanie jest tajne. Każdy z wyborców wypisuje na kartce, opatrzonej pieczęcią wydziału powiatowego, a dostarczonej mu przez komisję, imię i nazwisko kandydata, na którego chce oddać głos. Następnie jeden z członków komisji, wyznaczony przez przewodniczącego, odczytuje listę obecnych na posiedzeniu członków sejmiku, przy czem każdy wyborca po wywołaniu jego nazwiska podchodzi do stołu prezydalnego i wrzuca do urny złożoną kartkę wyborczą.

Po skończeniu głosowania następuje obliczenie głosów, którego komisja wyborcza dokonywa zaraz na posiedzeniu sejmiku.

Za wybranego uważa się tego kandydata, który otrzymał największą liczbę głosów. W razie równości głosów następuje niezwłocznie na tem samem posiedzeniu sejmiku głosowanie ściślejsze, przy czem głosować można tylko na tych kandydatów, którzy otrzymali równą ilość głosów. Gdyby i to głosowanie nie dało większości żadnemu z kandydatów wtedy rozstrzyga los, który wyciąga wezwany do tego przez przewodniczącego członek sejmiku.

Zaraz po ukończeniu obliczenia głosów przewodniczący podaje do wiadomości sejmiku wynik wyborów.

Jeżeli zgłoszono tylko jedną kandydaturę, głosowanie nie odbywa się. W tym wypadku przewodniczący stwierdza, że więcej kandydatur nie postawiono i ogłasza, że postawiony kandydat został wybrany.

Z całego aktu wyborczego spisuje się oddzielny protokół, do którego dołącza się oddane kartki głosowania. Protokół podpisuje przewodniczący i członkowie komisji.

Art. 39. Przewodniczący sejmiku jest obowiązany w przeciągu dni trzech od chwili dokonania wyboru doręczyć protokół wyborczy przewodniczącemu wydziału powiatowego, który go wraz ze swoją opinią przedkłada niezwłocznie Ministrowi Spraw Wewnętrznych za pośrednictwem wojewody.

W przeciągu dni 30, licząc od dnia doręczenia protokołu wyborczego przewodniczącemu wydziału powiatowego, Ministrowi Spraw Wewnętrznych służy prawo założenia sprzeciwu przeciwko dokonaniem wyborowi.

Sprzeciw winien być motywowany. Może być założony z tego powodu, że

a) wybrany kandydat nie odpowiada wymogom prawnym (art. 36);

b) przy dokonywaniu wyboru pogwałcono istotne formalności, przepisane przez prawo.

Art. 40. Decyzję, zawierającą sprzeciw, oraz motywy doręcza się za pośrednictwem przewodniczącego wydziału powiatowego, przewodniczącemu sejmiku.

W przeciągu dni 14 od chwili otrzymania decyzji przewodniczący sejmiku obowiązany jest zwołać posiedzenie sejmiku i zawiadomić go o treści i motywach decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych.

Sejmik może uchwalić:

a) przyjęcie decyzji Ministra do wiadomości i dokonanie ponownego wyboru;

b) zaskarżenie decyzji Ministra przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Skarga może być wniesiona w przeciągu dni 30, licząc od dnia zawiadomienia przewodniczącego sejmiku o decyzji Ministra.

W razie uprawomocnienia się decyzji Ministra wskutek upływu czasu, zakreślonego do wniesienia skargi lub wskutek wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego, władza nadzorcza zarządza ponowne wybory w przeciągu dni 14 od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Posiedzenie sejmiku dla dokonania wyboru przewodniczący winien zwołać w ciągu dni 21, licząc od dnia zarządzenia wyborów.

Art. 41. Aż do uprawomocnienia się dokonanego wyboru osoba wybrana na zastępcę przewodniczącego wydziału powiatowego, nie może pełnić obowiązków ani w charakterze zastępcy przewodniczącego, ani też w charakterze członka wydziału powiatowego. (D. c. n.)

Ś. p. dr. Franciszek Stefczyk.

Zmarł dn. 30 czerwca 1924 r.

Ś. p. dr. Franciszek Stefczyk, odbywszy studia historyczne w uniwersytecie Jagiellońskim i otrzymawszy doktorat filozofji obejmuje w r. 1884 sta-

nowisko nauczyciela historii i literatury w krajowej średniej szkole rolniczej w Czernihowie, gdzie pod wpływem książki St. Szczepanowskiego: „Nędza Galicji w cyfrach” tworzy swój program pracy nad podniesieniem ludności włościańskiej i tu, w miejscowym kółku rolniczym i tworzonych później spółdzielniach, wciela go w życie. Jednocześnie bierze czynny udział w pracy Towarzystwa Kółek Rolniczych. Od r. 1889 działalność s. p. dr. Stefczyka koncentruje się na sprawie organizacji gospodarczej wsi, a zwłaszcza kredytu włościańskiego. Zwiedziwszy spółki kredytowe w Westfalji propaguje ich zakładanie w b. Galicji, zaczynając od Czernihowa.

Stara się zjednać dla swej idei ludność włościańską i inteligencję szeregiem broszur, z których pierwszą p. t. „O spółkach kredytowych systemu F. W. Raiffeisena” wydaje w Krakowie w r. 1889, w rok później (1890) drukuje pierwszy podręcznik dla tych spółek. Dzięki niestrudzonemu zabiegom s. p. dr. Stefczyka liczba spółek z roku na rok wzrasta, tak, że w r. 1920 liczba ich osiąga 1.500. Nie poprzestając na pracy około organizacji kredytu ludowego, s. p. dr. Stefczyk wspólnie z przyjacielem swym dr. Prażmowskim poświęca baczną uwagę organizacji handlu wiejskiego na zasadach spółdzielczych. Zakłada pierwszy „Bazar” spożywczy i bławatny w Czernihowie (1890) i doprowadza do założenia „Związku Handlowego Kółek Rolniczych” (1891); organizuje stały kurs handlowy dla kierowników sklepów i sam go prowadzi. Inicjuje zakładanie spółdzielni mleczarskich, urządza pierwszy kurs dla ich kierowników i wydaje wskazówki dla ich zakładania i prowadzenia.

Gdy wreszcie Wydział Krajowy zdecydował się wziąć pod opiekę sprawę spółek rolniczych i powołał do życia Patronat, s. p. Stefczyk obejmuje kierownictwo (1899) i odtąd rozwój spółek jest zapewniony. W r. 1904 zapoczątkowuje wydawnictwo stałego rocznika „Czasopismo dla Spółek”. Wreszcie w 10 lat po założeniu Patronatu powstaje z jego inicjatywy „Centralna Kasa dla Spółek Rolniczych”, i od tej chwili aż do śmierci jest jej naczelnym dyrektorem.

Z chwili przeniesienia siedziby Centralnej Kasy do Warszawy (1919) teren pracy s. p. dr. Stefczyka rozszerza się na b. zabór rosyjski.

Ceniąc Jego olbrzymie doświadczenie Rząd powołuje Go na pierwszego naczelnego dyrektora Państwowego Banku Rolnego (1919), a następnie prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego (w gabinecie J. Paderewskiego), wreszcie na stanowisko prezesa Rady Nadzorczej Państwowego Banku Rolnego, na którym pozostaje do czasów ostatnich. W r. 1920 wyjeżdża do Ameryki, jako delegat Rządu, w celu propagandy pożyczki dolarowej wśród tamtejszej Polonii; w roku bieżącym pomimo trwającej choroby, bierze udział w pracy nad zorganizowaniem Banku Polskiego, jako członek Komitetu Organizacyjnego Banku.

Jednak nie zapominają o dalszej budowie spółdzielczych organizacji rolniczych, reprezentując

jednolitość idei i pracy dawnych zaborów, przez co wreszcie doprowadza do stworzenia Zjednoczonej Związków Spółdzielni Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej w dn. 14 czerwca r. b. Jego mowę na Kongresie Rolniczym, na którym przewodniczył w sekcji V na dwa tygodnie przed śmiercią, można uważać za testament, w którym zawarł cele przyszłości Mu w ciągu 40 lat Jego ciężkiej bezwytchnienia pracy dla Ojczyzny.

Cześć Jego pamięci!

Życie samorządowe.

SŁUSZNE ŻĄDANIE.

Przewodniczący wydziału powiatowego sejmiku drohiczyńskiego, wystosował w dn. 19-go czerwca, do wojewody poleskiego pismo, w którym omawia przydział związkom komunalnym dodatków do podatków od spożycia.

„Upraszam Pana Wojewodę o interwencję u właściwych władz w celu skorygowania, względnie uzupełnienia danych do rozdziału pomiędzy związki komunalne dodatków do państwowych podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji, a to z powodów następujących.

Stosownie do przepisów zawartych w art. 10 ustawy z dnia 11/VIII 1923 r. (Dz. Ust. Nr. 94 poz. 747) i art. 7 rozporządzenia z dnia 18/III 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 31 poz. 317) podstawą rozdziału wskazanych wyżej dodatków pomiędzy powiatowe związki komunalne, względnie gminy wiejskie, ma być liczba ludności w poszczególnych powiatach wzgl. gminach, ustalona według danych ostatniego spisu ludności t. j. spisu z dnia 30/IX 1921 r.

Uważam, iż przyjęcie wyników spisu z dnia 30/IX 1921 r. za podstawę rozdziału dodatków do podatków od spożycia spowoduje bardzo znaczne pokrzywdzenie związków komunalnych województw wschodnich, w tem również i powiatu drohiczyńskiego, spis ten bowiem nie uwzględnia faktu masowego powrotu repatriantów w końcu 1921 i w początku 1922 r., co gruntownie zmieniło cyfry ludności województw wschodnich. Według bowiem danych Głównego Urzędu Statystycznego, zawartych w części II Rocznika Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej, w czasie od 1 czerwca 1921 r. do 1 lipca 1922 r. przybyło do Polski ogółem 578.484 repatriantów, z czego przypada na województwa wschodnie:

L.	Województwo.	Liczba ludności p g spisu.	Przybyło repatrian.	W stosunku do ludności.	W stosunku do ogólnej liczby repatrian.
1	Poleskie	676.665	136.390	16,0	25
2	Białostockie	1.302.259	131.894	9,9	24
3	Nowogródzkie	1.300.069	112.756	8,2	18
4	Wołyńskie	1.433.157	62.592	4,4	11
5	Lubelskie	2.085.557	60.135	3,0	10
6	Inne województwa	18.863.768	74.717	0,3	12
	Cała Polska	25.861.475	578.484	3,4	100

W szczególności dane, dotyczące powiatu drohiczyńskiego, przedstawiają się w sposób następujący:

- 1) Liczba ludności według spisu . . . 63.037
- 2) Przybyło repatrjantów 18.371
- 3) Liczba repatrjantów w stosunku do liczby ludności powiatu 26,6%
- 4) Liczba repatrjantów przybyłych do powiatu drohiczyńskiego w stosunku do ogólnej liczby repatrjantów 3,5%

Opierając się na powyższych urzędowych danych, upraszam Pana Wojewodę o interwencję w tym kierunku, aby za podstawę rozdziału dodatków od spożycia przyjęta została liczba ludności podług spisu zwiększona o liczbę przybyłych repatrjantów t. j.

Ludność Polski . 25.861.415
Repatrjanci 778.484

Ogółem . 26.439.899 (bez Górnego Śląska, Ziemi Wileńskiej i wojska).

Dla powiatu drohiczyńskiego należałoby przyjąć cyfry następujące:

Ludność p/g spisu . 63.037
Repatrjanci 18.371

Ogółem . . 81.408

Nadmieniam, że w powyższych obliczeniach nie została uwzględniona liczba repatrjantów przybyłych w drugiej połowie 1922 r. i w 1923, co do których niema opublikowanych danych urzędowych, co jednak należałoby uwzględnić, o ile Główny Urząd Statystyczny dane te posiada.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta (—) *Fr. Czernik.*

Sprawy finansowe.

Kapitał obrotowy w gospodarce finansowej samorządu powiatowego.

Wydział powiatowy w Równem wystąpił do wołyńskiego urzędu wojewódzkiego z projektem utworzenia w pow. związkach komunalnych rodzaju kapitału obrotowego, którego celem byłoby zasilać finanse samorządu powiatowego w t. z. okresach martwych, to znaczy, przed wiosennymi i jesiennymi terminami ściągania podatków. Kapitał ten powstałby w drodze corocznych stałych odliczeń od budżetu, aż do osiągnięcia pewnej wysokości tego kapitału.

Urząd wojewódzki przesłał powyższy wniosek wydziałom powiatowym województwa wołyńskiego do zaopiniowania.

Termin układania budżetu.

Wydział powiatowy w Krzemieńcu, nawiązując do stosownego wniosku rówieńskiego wydziału powiatowego ustalił, że budżet winien być opracowany w końcu października każdego roku, uchwalony zaś przez sejmik w początkach listopada, tak,

by władze nadzorcze mogły otrzymać budżet do zatwierdzenia w końcu listopada, względnie w początkach grudnia.

Ściąganie podatku gruntowego.

Sejmik łódzki na posiedzeniu w dniu 7 marca r. b. uchwalił zwrócić się do Ministra Skarbu o poruczenie, w myśl art. 43 poz. 5 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, wymiaru i ściągania państwowego podatku gruntowego wraz ze wszystkimi dodatkami na terenie pow. łódzkiego, wydziałowi powiatowemu.

Oczywiście w tym wypadku dodatki samorządowe byłyby przelewane bezpośrednio do kas gminnych i kasy wydziału powiatowego, co uprościłoby znacznie skomplikowany dziś system rozliczeń z kasą skarbową, państwo zaś otrzymałoby należne mu kwoty podatkowe szybko i bez żadnych kłopotów ściągnięte.

Ściąganie podatków powiatowych przez gminy.

Krzemieński wydział powiatowy na posiedzeniu w dniu 14 maja r. b. postanowił zaproponować sejmikowi, by celem zasilenia finansów gminnych z jednej strony i odszkodowania gmin za ściąganie samoistnych podatków powiatowych z drugiej, przyznać gminom za ściąganie tych podatków 3% od sum osiągniętych.

Pożyczki.

— Sejmik łowicki otrzymał z Banku Rolnego 200.000 złotych na budowę i organizację szkoły rolniczej.

— Sejmik pucki, za pośrednictwem Pomorskiej Izby Rolniczej, otrzymał z Banku Rolnego pożyczkę długoterminową w sumie 30.000 złotych na pożyczki dla rolników pow. puckiego, którym w roku bieżącym przepadły oziminy.

Działalność inwestycyjna powiatowych związków komunalnych w latach 1918-1923.

Powiatowy związek komunalny w Garwolinie.

Zbudowano 8 klm. nowej drogi bitej, oraz gruntownie zrekonstruowano 6 klm. Zbudowano nowych, względnie przebudowano gruntownie: 72 mosty drewniane o łącznej długości 510 metrów bieżących, oraz 53 mosty murowane lub betonowe o łącznej długości 175 metrów bieżących. Nabyty został szosowy walec parowy z taborem.

W organizowanej szkole rolniczej postawiono nowe budynki szkolne w sumie 2.070 mtr³, oraz gruntownie przybudowano 2.514 mtr³. Ponadto przebudowano gruntownie budynek mieszczący ochronę powiatową o wielkości 2.000 mtr³.

Co roku sejmik wstawiał do swego budżetu sumy, wynoszące około 5% całego budżetu, na zapomogi gminom na budowę nowych szkół. Sumy te całkowicie były wydawane.

Wszelkie wydatki na drogi pokryte zostały niemal wyłącznie z własnych bieżących funduszy; zapomogi rządowe wynosiły 8%. Wydatki na budowę szkoły rolniczej pokryte zostały w 50% pożyczkami i zapomogami rządowymi.

R E G U L A M I N KOMISJI REWIZYJNEJ SEJMIKU DROHICZYNSKIEGO.

Par. 1. Komisja Rewizyjna powołana przez sejmik drohiczyński na okres kadencji sejmiku w myśl art. 17 par. 6. Dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej, działać ma zgodnie z niniejszym regulaminem.

Zadaniem Komisji Rewizyjnej jest czuwanie nad celowością i prawidłowością gospodarki finansowej Wydziału Powiatowego, zakładów i instytucji i innych organów Powiatowego Związku Komunalnego.

W szczególności sejmikowa Komisja Rewizyjna winna czuwać:

a) iżby gospodarka finansowa Wydziału Powiatowego, jako organu wykonawczego Sejmiku, zgodną była z uchwalonym przez Sejmik i zatwierdzonym przez władze nadzorcze budżetem;

b) iżby interesy materialne Powiatowego Związku Komunalnego jako całości, jak niemniej poszczególne jego agend, nie były niczem zagrożone i prawa uszczuplone;

c) iżby działalność finansowa Wydziału Powiatowego, wszelkich zakładów i instytucji komunalnych pod względem gospodarki pieniężnej i rachunkowości były prowadzone w sposób celowy, rzetelny i prawidłowy.

Par. 2. Dla spełnienia powyższych zadań sejmikowa Komisja Rewizyjna winna:

a) Kontrolować księgi, rachunki i dowody kasowe biura Wydziału Powiatowego tudzież księgi i rachunki zakładów i instytucji komunalnych.

b) Kontrolować sprawozdania z wykonania budżetu Powiatowego Związku Komunalnego oraz bilanse i sprawozdania zakładów i instytucji komunalnych.

c) Kontrolować celowość i prawidłowość prowadzenia poszczególnych działów gospodarki sejmikowej t. j. zakładów, instytucji i przedsiębiorstw.

d) Kontrolować celowość i prawidłowość dokonywanych przez Wydział Powiatowy wydatków oraz ich zgodność z budżetem Sejmiku.

e) Dokonywać rewizji kasy oraz wszelkiego ruchomego i nieruchomego majątku Powiatowego Związku Komunalnego oraz wszystkich jego zakładów, instytucji i przedsiębiorstw.

Par. 3. Dla ułatwienia Komisji Rewizyjnej wypełnienia jej zadań biuro Wydziału Powiatowego zarówno, jak i zarządy zakładów, instytucji i przedsiębiorstw komunalnych, mają obowiązek na żądanie Komisji przedkładać wszelkie potrzebne księgi, rachunki i dokumenty oraz udzielać wszelkich potrzebnych wyjaśnień. Komisja Rewizyjna może zwracać się bezpośrednio do władz skarbowych celem

zasięgnięcia i otrzymania informacji o podjętych przez Wydział Powiatowy sumach. O uprawnieniach w tym względzie Komisji Rewizyjnej przewodniczący Wydziału Powiatowego zawiadomi odnośnie władze skarbowe.

Par. 4. Sejmikowa Komisja Rewizyjna składa się z 3-ch osób, powołanych przez Sejmik z grona członków Sejmiku lub osób postronnych do Sejmiku nie należących przyczem do Komisji powoływani być nie mogą ani przewodniczący Sejmiku, ani też członkowie Wydziału Powiatowego i płatni pracownicy komunalni.

Do współdziałania w wykonywaniu rewizji Komisja może w miarę potrzeby angażować w charakterze rzeczoznawców odpowiednio ukwalifikowane osoby.

Par. 5. Członkowi Komisji przysługuje prawo do pobierania diet i zwrotu kosztów przejazdu według norm ustanowionych dla członków Sejmiku i Wydziału Powiatowego.

Wynagrodzenie rzeczoznawców będzie każdorazowo normowane w drodze oddzielnej umowy.

Par. 6. Komisja Rewizyjna winna się ukonstytuować, wybierając z pośród siebie przewodniczącego Komisji, i rozdzielając pomiędzy swych członków poszczególne czynności.

Par. 7. Przewodniczący Komisji kieruje obradami i czynnościami Komisji i reprezentuje ją wobec Wydziału Powiatowego i Sejmiku.

Par. 8. Po zamknięciu każdego ubiegłego okresu budżetowego i sporządzeniu przez Wydział Powiatowy sprawozdania z wykonania budżetu, przewodniczący Komisji Rewizyjnej ma obowiązek zwołać posiedzenie Komisji Rewizyjnej dla dokonania jeneralnej rewizji całokształtu gospodarki finansowej Wydziału Powiatowego i jego agend i przedstawienia odnośnych wniosków Sejmikowi celem udzielenia absolutorjum Wydziałowi Powiatowemu.

Ponadto przewodniczący może zwoływać posiedzenia Komisji z własnej inicjatywy, oraz na żądanie jednego z członków Komisji Wydziału Powiatowego lub na skutek odnośnej uchwały Sejmiku, a to celem skontrolowania poszczególnych działów gospodarki sejmikowej w miarę zachodzącej potrzeby.

O wynikach tej doraźnej rewizji Komisja składać ma sprawozdanie Sejmikowi na najbliższym jego posiedzeniu, celem powzięcia uchwał i zarządzeń, mających na względzie właściwe unormowanie gospodarki odnośnego działu.

Par. 9. Do ważności uchwał Komisji potrzebna jest obecność przewodniczącego Komisji i przynajmniej jednego członka Komisji.

Par. 10. Uchwały Komisji i wyniki dokonanej rewizji winny być zapisywane w formie protokołów rewizji i podpisywane przez obecnych członków Komisji.

Protokoły Komisji, niezwłocznie po ich sporządzeniu, winny być podawane do wiadomości Wydziałowi Powiatowemu.

KRONIKA.

Ustawa o wprowadzeniu niektórych zmian w ustawie z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, przyjęta przez Sejm w dniu 17 lipca 1924 r.

Art. 1.

Dozwala się gminom wiejskim b. zaboru rosyjskiego pobrać w drugim półroczu 1924 r. na pokrycie niedoborów budżetowych samoistny podatek z gruntów opodatkowanych na rzecz gminy.

Ogólna suma tego podatku nie może w każdej gminie przewyższać deficytu rzeczywistego w budżecie gminnym na rok 1924, ani nie może być wyższą od sumy złotych równej ilości morgów, zaś w województwach: nowogródzkim, poleskiem, wileńskim i wołyńskim, jakoteż w powiatach: białostockim, bielskim, grodzieńskim, sokólskim i wołkowyskim województwa białostockiego, ilości dziesięcin, opodatkowanych na rzecz gminy.

Ogólna suma samoistnego podatku podlega podziałowi pomiędzy poszczególnych podatników w stosunku do przypadającego na każdego z nich podatku gruntowego.

Art. 2.

Znosi się postanowienie art. 7. ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. Ust. Nr. 93 poz. 747) odnośnie do poboru i wymiaru podatku od lokali w gminach wiejskich b. zaboru rosyjskiego.

Pobrany na zasadzie art. 7 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. Ust. Nr. 94 poz. 747) podatek od lokali, będzie zaliczony na poczet samoistnego podatku gruntowego.

Art. 3.

Wymiar i pobór podatku wojewódzkiego od obrotu trunkami w wyszynku i drobnej sprzedaży trunków (art. 25 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych Dz. Ust. Nr. 94 poz. 747) dokonywany będzie przez organy skarbowe łącznie z podatkiem przemysłowym.

Przepisy wykonawcze określą sposób zeznania obrotu przez płatników.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 5.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rezolucje:

1) Wzywa się Rząd, aby przystąpił niezwłocznie do wykonania art. 10 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

2) Wzywa się Rząd, aby w drodze rozporządzenia spowodował przestrzeganie przez samorządowe władze nadzorcze przepisu ustępu 3 art. 27

ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych odnośnie do opłat, pobieranych przez gminy miejskie od bydła, wprowadzanego do miasta na sprzedaż.

Ustawa oraz rezolucje przyjęte zostały w trzecim czytaniu w Sejmie.

Szkoła dla urzędników administracji gminnej.

Z dniem 15 sierpnia r. b. Biuro Pracy Społecznej otwiera w Warszawie „Szkołę dla urzędników gminnych”, koncesjonowaną i pozostającą pod stałym nadzorem Min. Spraw Wewnętrznych. Do szkoły tej, której zadaniem będzie przygotowanie kandydatów na stanowiska sekretarzy gmin wiejskich oraz mniejszych miast, przyjmowani będą kandydaci z wykształceniem w zakresie conajmniej 4-ch klas szkoły średniej, względnie 7-miu oddziałów szkoły powszechnej. Po wysłuchaniu 4-ro miesięcznego kursu nauk i odbyciu w tymże samym czasie odpowiedniej szkoły praktycznej, słuchacze poddani zostaną egzaminowi, w obecności delegatów M. S. Wew. i Min. Oświaty i otrzymają świadectwa uprawniające do ubiegania się o odpowiednie posady.

Termin zapisów na pierwszy kurs upływa w dn. 10 sierp. do tego więc czasu kandydaci winni złożyć do Biura Pracy Społecznej (Kopernika 30) podania zaopatrzone w odpisy dokumentów, stwierdzających odpowiednie przygotowanie naukowe, oraz życiorys kandydata i referencje instytucji, lub 2-ch wiarogodnych osób.

Dla ułatwienia korzystania z nauki w szkole osobom pracującym w Warszawie, wykłady odbywać się będą w godzinach popołudniowych. Słuchacze przyjezdni będą mieli zapewnione ułatwienia mieszkaniowe i żywnościowe. Bliższe informacje w sprawie szkoły dla urzędników gminnych udzielane są w kancelarii Biura Pracy Społecznej w Warszawie, (Kopernika 30—tel. 117-12), codziennie, za wyjątkiem dni świątecznych, od godz. 1—3 po poł.

Tydzień Strażacki.

Systematyczna walka z rozwielnioną w Polsce klęską ogniową po wsiach i miasteczkach spoczywa na barkach niemal wyłącznie obywatelskich organizacji — ochotniczych straży pożarnych w liczbie 2874 placówek bezinteresownej służby publicznej, jednoczącej pod swemi sztandarami z górą 100.000, obywateli uszeregowanych.

Gdy w Czechach przypada jedna straż na 1100 mieszkańców oraz na 8¹/₂ klm. kw. przestrzeni, w Bawarii zaś na 1000 ludności i na 10 klm. kw., to w Polsce dzięki stuletniemu zaniechaniu ze strony władz zaborczych stan obrony przeciwpożarowej przedstawia się nader ujemnie, bowiem przypada

u nas jedna straż na 9930 mieszkańców i na 134 klm. kw. obszaru. Nadto z braku samowiedzy gospodarczej ogół szerszy nie przejawia wyteżonej akcji w kierunku tworzenia nowych placówek samopomocy obywatelskiej, któremi są ochotnicze straże pożarne. To też Główny Związek Straży celem uświadczenia ogółu o potrzebie planowo organizowanej obrony przeciwpożarowej uzyskał u władz zezwolenie na urządzenie tygodnia strażackiego w całym państwie w czasie od 10 do 18 sierpnia r. b. Szereg popisów ćwiczebnych istniejących straży ochotniczych połączonych z pogadankami, referatami i pogładową akcją ratowniczą obok rozpowszechnienia wydanej z okazji tygodnia strażackiego jednodniówki i plakatu, przyczyni się do popularyzacji i potrzeb zadań i ustroju straży ochotniczych. — Wreszcie urządzany na prowincji tydzień strażacki zakończony zostanie w Warszawie licznymi zapowiadającym Ogólno-państwowym Zjazdem delegatów straży łącznie z przedstawicielami samorządów powiatowych i miejskich.

Trzydniowy Zjazd ten odbędzie się w Gmachu Politechniki Warszawskiej podług szczegółowego programu opracowanego przez Radę Naczelną Głównego Związku Straży Pożarnych.

Blizszych informacji o Zjeździe i Tygodniu Strażackim udziela interesowanym biuro Prezydium Gł. Związku (Aleje Jerozolimskie 41, tel. 84 30, 78-48).

Poradnik Samorządowy.

Pytanie. Czy składka bożniczna za 1923 r. wymierzona w lutym tegoż roku, a zatwierdzona przez Ministerstwo W. R. i O. P. dopiero 7 maja 1924 r. podlega waloryzacji?

(—) *Pisarz gm. Gorzków.*

Odpowiedź. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 6 grudnia 1923 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe (Dz. Ust. Nr. 127 poz. 1044) składka bożniczna podlega waloryzacji.

(—) *E. Kopczyński.*

Pytanie. Czy wyegzekwowanie podatków komunalno-państwowych wchodzi w zakres działalności służbowej personelu kancelaryjnego gminy, bez uczestnictwa wójtów i czy w danych wypadkach delegacja wójta jest prawną?

(—) *J. Iwanowski,*
pom. pisarza gm. Bercice.

Odpowiedź. Przymusowym ściąganiem podatków powinien zajmować się wójt, względnie sołtyś. Personel kancelaryjny samodzielnie nie ma prawa stosowania egzekucji.

(—) *E. Kopczyński.*

Pytanie. Czy zwolnionemu z posady pomocnikowi pisarza gminnego, który był jednocześnie radnym gminy, przysługuje prawo 3 miesięcznego odszkodowania i na jakiej prawnej podstawie?

(—) *Piotr Chomicz.*

Odpowiedź. Zgodnie z art. 21 rozporządzenia komisarza generalnego o samorządzie gminnym (D. U. Z. W. Nr. 21 poz. 215), radny nie może zajmować płatnej posady w zarządzie gminy. Według prawa zwyczajowego, zredukowanemu pomocnikowi sekretarza gminy przysługuje prawo do pobrania odszkodowania w wysokości 3 miesięcznej pensji, o ile naturalnie posada nie została wypowiedziana uprzednio na 3 miesiące. (—) *E. Kopczyński.*

Pytanie. Czy mimo przedłużenia przez M.S.W. kadencji ciał samorządowych, mogą być przeprowadzone nowe wybory członków Dozoru Szkolnego?

Wacław Andrzejewski.

pisarz gm. Brzeźnica.

Odpowiedź. Wybory członków Dozoru Szkolnego w trybie przewidzianym w przepisach tymczasowych o szkołach elementarnych z 1917 r. powinny odbywać się i obecnie, ponieważ ustawowe przedłużenie kadencji dotyczy tylko Rad i Urzędów gminnych, Zarządów Miejskich i Powiatowych Związków Komunalnych, a nie obejmuje Dozorów Szkolnych.

(—) *E. Kopczyński.*

Ogłoszenia.

INŻYNIER budowy dróg i mostów

(z „Grande école des ponts et chaussées“
w Paryżu)

posiadający dłuższą praktykę, pierwszorzędne odezwy, poszukuje posady kierownika Zarządu Drogowego przy Wydziale Powiatowym.

Propozycje: Poczta Stąporków, woj. Kieleckie, inżynier W. Kisiel-Dorohinicki w Nieborowie.

SEKCJA BIBLIJOTECZNA Instytutu Oświaty i Kultury im. Staszica WARSZAWA, Wspólna 23, m. 12

przy współpracy specjalistów kompletuje biblioteki wszelkich typów, według katalogów nadeślanych, przystosowanych do potrzeb samorządów, kooperatyw, kółek rolniczych, kół młodzieży i szkół oraz według katalogu dla uczniów i uczennic rolniczych szkół ludowych, zatwierdzonego przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych dnia 4 maja 1923 r. za Nr 1227 / R-IV. Wobec większego zapasu książek zamówienia wykonywa się szybko, lecz tylko za gotówkę lub za zaliczeniem pocztowym.

PORADNIA DLA SAMOUKÓW w y d a j e:
Wskazówki metodyczne dla samouków.

Dotychczas wydane:

1. M. Langerowej — Uwagi wstępne.
2. M. Lipskiej-Librachowej — Nauki Pedagogiczne.
3. Weychert-Szymanowskiej — Język Polski.

Skład główny w Instytucie im. Staszica.

ZAKŁAD APROWIZACJI SANITARNEJ (Tamka 1)

Konto P. K. O. Nr. 50-777.

Dostarcza samorządom na warunkach kredytowych wszelkich potrzebnych przedmiotów, lekarstw, środków opatrunkowych i narzędzi dla szpitali, przychodni, kolumn dezynfekcyjnych i kąpielisk.

Wydział Sanitarny Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

udziela samorządom wszelkich porad wchodzących w zakres spraw zdrowia publicznego.

Zrzeszenie Samorządów
Powiatowych

dostarcza powiatom, miastom, gminom, urzędom, kooperatywom i poszczególnym osobom w ilościach wagonowych

WĘGIEL OPAŁOWY

z głębokich pokładów najlepszych kopalń dąbrowieckich i górnośląskich.
Tamka 1, tel. 177-30, konto P.K.O. 50.185.

Ubezpieczenia w Złotyach Polskich

Kasa Emerytalna

Pracowników Komunalnych
Rzeczypospolitej Polskiej

zatwierdzona reskryptem Ministra Pracy i Opieki Społecznej
dnia 20 czerwca r. b. Nr. 5303.

Ubezpiecza w złotych polskich pracowników samorządowych na wypadek utraty zdolności do pracy i starości, a na wypadek śmierci zapewnia byt ich rodzinom. Przystąpienie do Kasy zgłaszać mogą, w porozumieniu z ciałami samorządowymi, pracownicy gmin, miast i powiatów Rzeczypospolitej Polskiej.

ADRES KASY:

Warszawa, Wspólna 23.

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 50.061.

ŻĄDAJCIE STATUTU KASY.

DRUKARNIA ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW

WARSZAWA, ul. OGRODOWA 46. Telefon 265-02.

Konto czekowe P. K. O. № 9.265.

WYKONYWA WSZELKIE ROBOTY Z ZAKRESU DRUKARSTWA i INTROLIGATORSTWA, W SZCZEGÓLNOŚCI: BLANKIETY, WEZWANIA, NAKAZY PŁATNICZE, WZORY PODAŃ, KSIĘGI RACHUNKOWE, DZIENNIKI KORESPONDENCYJNE, CZASOPISMA, OBWIESZCZENIA i inne NIEZBĘDNE URZĘDOM, SAMORZĄDOM i INSTYTUCJOM DRUKI.

Przy wszelkich zamówieniach uprasza się o nadsyłanie wzoru oraz jaki ma być gatunek i kolor papieru.

Wydawca: Zrzeszenie Samorządów Powiatowych.

Redaktor: Wł. Wakar.

Drukarnia Zrzeszenia Samorządów. Warszawa Ogrodowa 46.